

รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม : กรณีศึกษาวัดวังพระธาตุ
ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

Model of Tourism Fairly Management : Case Study Wangphrathat
Temple, Tritrung Sub District, Muang District, Kampaeng-Phet Province

ดร.รัชনীวรรณ บุญอนนท์*

Dr.Ratchaneewan Boonanont

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ 2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ และ 3. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามถามนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ จำนวน 15 คน การสนทนากลุ่มย่อยภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ จำนวน 15 คน และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ จำนวน 17 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจำกัดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เสนอแนะว่าควรบริหารจัดการวัดวังพระธาตุ ในรูปแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ และวัดรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของวัดวังพระธาตุ คือ รูปแบบ “นครไตรตรัง”

คำสำคัญ : การบริหารจัดการการท่องเที่ยว / การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม /
วัดวังพระธาตุ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the tourism management patterns of Wangphrathat Temple, 2) to study the opinions of people who involved in the tourism management patterns practically of Wangphrathat Temple and, 3) to create model of tourism fairly management patterns of Wangphrathat Temple. The data were collected using questionnaires (400 tourists), in-depth interviews and focus group discussion with relevant parties (15 participants), workshop the people who related with tourism in Wangphrathat Temple (17 participants). The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research findings were as follows: it was discovered that the overall quality of these five patterns of Wangphrathat Temple: physical aspects, tourism activities, environmental, limit the ability to accommodate visitors, public relations and marketing is at a medium level. The opinions of people who related with tourism in these issues suggest that the patterns should be managed by joint efforts between the local community, the district organization, and the temple itself. It was found that the most suitable model is model "Nakorn Tritrungs".

Keywords : Tourism Management / Model of Tourism Fairly Management / Wangprathat Temple

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการกิจกรรมและผลลัพธ์อันเกิดจากความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว รัฐบาล ชุมชนและสภาพแวดล้อม (Goeldner, Charles R., 2006, p.5) การท่องเที่ยวจะดำเนินไปในทิศทางที่ต้องการภายใต้บริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ พื้นที่ท่องเที่ยวหนึ่งๆ จะต้องมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี ดังที่ ราณี อธิชัยกุล (2544, หน้า 202) ได้ให้ความหมายของ "การบริหารการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึงการดำเนินการอย่างมีเป้าหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดยคำนึงถึงข้อจำกัดต่างๆ ของสิ่งแวดล้อมและสังคม" ประกอบกับกระแสการพัฒนากการท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคทั่วโลกต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ส่งผลให้การพัฒนากการท่องเที่ยวจะต้องมีระบบการพัฒนากการท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยวและรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ท่องเที่ยวหนึ่งๆ จะต้องมึรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่นอย่างแท้จริงและเป็นธรรม

การบริหารจัดการอย่างเป็นธรรม ประเวศ วะสี (2553, หน้า 1) กล่าวว่า "ความเป็นธรรมเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดต้องร่วมกันสร้าง ความเป็นธรรมคือสิ่งสูงสุดที่จะร่วมกันได้ ไม่มีใครไม่ต้องการความเป็นธรรม แต่ถ้าระบบขาดความเป็นธรรม พฤติกรรมความไม่เป็นธรรมก็จะปรากฏในบุคคล องค์กร สถาบัน การขับเคลื่อนเรื่องความเป็นธรรมจะทำให้ทุกส่วนของสังคมขยับปรับเปลี่ยนไปหาจุดลงตัวใหม่ จุดลงตัวใหม่จะหาไม่พบในสิ่งอื่นๆ นอกจากความเป็นธรรม" และจากคำกล่าวของประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์ (2553, หน้า 1) กล่าวว่า "การบริหารจัดการที่ดีในทุกเรื่องนั้นต้องมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งมีหลัก

สำคัญ 6 หลักการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งใช้เป็นหลักการทำให้การบริหารงานต่างๆ เกิดความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นวิธีการที่ดีที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรหรือประเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของสังคมชุมชนท้องถิ่น นำมาซึ่งความเจริญในด้านต่างๆ เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป” เช่นเดียวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นธรรมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และผลดีต่อทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว

วัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหนึ่งของจังหวัดกำแพงเพชรที่มีประวัติความเป็นมา เรื่องเล่าที่น่าสนใจ อนึ่งนอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีโบราณสถานที่มีลักษณะโดดเด่น คือ เจดีย์ประธานทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ (ทรงดอกบัว) ศิลปะสุโขทัย เป็นเจดีย์ทรงดอกบัว ที่นับว่าใหญ่ที่สุดในเมืองกำแพงเพชร จากลักษณะอันโดดเด่น ดังกล่าว ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยวชมวัดวังพระธาตุเป็นจำนวนมาก แต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ เช่น ผู้ประกอบการ และประชาชนท้องถิ่นในบริเวณวัดวังพระธาตุ กลับได้รับผลประโยชน์น้อยมากจากการที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยว เนื่องจากการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุในปัจจุบันอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารวัดเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งการบริหารจัดการวัดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของบุคคลเพียงกลุ่มเดียวจะมีข้อจำกัดด้านศักยภาพของบุคคลและด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ ส่งผลให้วัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มบริหารจัดการเท่านั้น แต่การท่องเที่ยวของวัดมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น หากจะให้วัดวังพระธาตุเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง และวัดวังพระธาตุได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการวัดควรอยู่ในรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ และประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัด นอกจากนี้ ควรมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่นในบริเวณวัดวังพระธาตุต้องได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว นั้นอย่างแท้จริงและเป็นธรรม

จากความสำคัญที่กล่าวมาทั้งหมด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์และผลดีต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น จังหวัด และประเทศ นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

3. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ตำบล ไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล

แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยและภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ โดยนักท่องเที่ยว กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546, หน้า 43) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ แต่เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดทำการเก็บรวบรวมสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยววัดวังพระธาตุ ดังนั้น จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนสูงสุดของตาราง Taro Yamane คือ จำนวน 400 คน ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นตัวแทนของประชากรที่ดี โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ส่วนภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ได้แก่ ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนจากหน่วยงานภาคเอกชน นักวิชาการ และประชาชนท้องถิ่นในบริเวณวัดวังพระธาตุ กำหนดขนาดของผู้ให้ข้อมูลตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวนทั้งสิ้น 15 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบปลายเปิดและปลายปิด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ชนิด 5 ตัวเลือก มีค่าการจัดอันดับ ตามเกณฑ์ของประคอง กร. นสูตร (2542, หน้า 73) ดังนี้

1	แปลความหมายว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด
2	แปลความหมายว่า	เห็นด้วยน้อย
3	แปลความหมายว่า	เห็นด้วยปานกลาง
4	แปลความหมายว่า	เห็นด้วยมาก
5	แปลความหมายว่า	เห็นด้วยมากที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตามลำดับ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อทำการสร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดย

1. ส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและการวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) และความเป็นปรนัย (Objective)

2. นำแบบสอบถามที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ≥ 0.5 ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับข้อที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง 0.8-1.0

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวัดวังพระธาตุ คือ วัดพระบรมธาตุนครชุม อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 คน นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีของครอนบัค (Cronbach) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.85 และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุต่อไป

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบไม่เป็นทางการ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยววัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวนตามจำนวนที่ต้องการ คือ 400 ชุด
2. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือกับภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์เชิงลึก
3. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกให้ข้อมูลจนครบตามจำนวนที่กำหนด คือ 15 คน
4. นำข้อมูลที่ได้ไปส่งกระดาษเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 และใช้ในการเขียนรายงานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ หลังจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปของค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations) และใช้การบรรยายประกอบคำอธิบายผลของข้อมูลจากตาราง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมการบรรยายด้วยรูปภาพประกอบ

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยโดยประยุกต์ตามเกณฑ์ของ ประคอง กรรณสูตร (2542, หน้า 73) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับไม่ดีหรือต้องปรับปรุง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีมาก
 คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีมากที่สุด

2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล

แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวและภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ โดยนักท่องเที่ยว กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546, หน้า 43) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ แต่เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดทำการเก็บรวบรวมสถิติ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยววัดวังพระธาตุ ดังนั้น จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนสูงสุดของตาราง Taro Yamane คือ จำนวน 400 คน ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นตัวแทนของประชากรที่ดี โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ส่วนภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ได้แก่ ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนจากหน่วยงานภาคเอกชน นักวิชาการ และประชาชนท้องถิ่นในบริเวณวัดวังพระธาตุ กำหนดขนาดของผู้ให้ข้อมูลตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวนทั้งสิ้น 15 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบ ปลายเปิดและปลายปิด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นแบบสอบถามฉบับเดียวกับที่ใช้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2. การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ 4 ฝ่ายได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ และประชาชนท้องถิ่นต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยววัดวังพระธาตุ จนครบตามจำนวนที่ต้องการ คือ 400 ชุด

2. จัดทำหนังสือเชิญภาคีที่เกี่ยวข้อง 4 ฝ่าย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อร่วมสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 15 คน และดำเนินการสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 1 ครั้ง

3. นำข้อมูลที่ได้ในข้อที่ 1 และ 2 มาวิเคราะห์ผล และสังเคราะห์ผล เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำกรวิจัยในขั้นตอนที่ 3 และใช้ในการเขียนรายงานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ หลังจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปของค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations) และใช้การบรรยายประกอบคำอธิบายผลของข้อมูลจากตาราง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมการบรรยายด้วยรูปภาพประกอบ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยโดยประยุกต์ตามเกณฑ์ของ ประคอง วรรณสูตร (2542, หน้า 73) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง เห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง เห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง เห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง เห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ตำบล ไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ ภาวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ได้แก่ ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนจากภาคเอกชน นักวิชาการ /ผู้เชี่ยวชาญและประชาชนท้องถิ่นในบริเวณวัดวังพระธาตุ โดยกำหนดขนาดของผู้ให้ข้อมูลตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวนรวมทั้งสิ้น 17 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1-2 ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบเพื่อประกอบการพิจารณาในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

2. ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

3. ผู้วิจัยสรุปผลรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมตามที่ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งหนังสือเชิญผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ที่จะดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 ครั้ง โดยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 7-8 มีนาคม 2557 เวลา 08.30 น. – 16.00 น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์และจัดบันทึกด้วยตนเอง เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรังซ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกันสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม หลังจากนั้น ผู้วิจัยสรุปผลออกมาเป็นรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุเพื่อนำไปใช้ในการเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรังซ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยการสอบถามจากนักท่องเที่ยว พบว่า โดยภาพรวมสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35, S.D. = 0.45$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจำกัดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.61$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.38, S.D. = 0.40$) และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.16, S.D. = 0.44$) ดังลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ โดยภาพรวม

สภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านกายภาพ	3.00	0.30	ปานกลาง
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.16	0.44	ปานกลาง
ด้านการจำกัดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	4.12	0.61	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.38	0.40	ปานกลาง
ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด	3.09	0.49	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.35	0.45	ปานกลาง

หากพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบดังนี้ ด้านกายภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดเส้นทางเดินชมสถานที่ภายในวัดที่สะดวก และมีเส้นทางเชื่อมโยงถึงกันได้ทุกเส้นทาง ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.64$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ มีสินค้าของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

วัดวังพระธาตุ ($\bar{X} = 1.25$, S.D. = 0.43) และมีศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยววัด ($\bar{X} = 1.34$, S.D. = 0.51) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเหมาะกับนักท่องเที่ยวทุกวัย เช่น ไหว้พระ ถ่ายภาพ ปั่นจักรยาน และนั่งเรือชมวิว เป็นต้น ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีเจ้าหน้าที่อธิบายและนำเที่ยวประจำวัด ($\bar{X} = 1.12$, S.D. = 0.32) ด้านสิ่งแวดล้อม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการดูแลรักษาความสะอาดพื้นที่ทุกส่วนภายในวัดและบริเวณรอบๆ วัดให้สวยงามตลอดเวลา ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีจำนวนถังขยะที่เพียงพอ ($\bar{X} = 1.76$, S.D. = 0.43) ด้านการจำกัดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความสะดวกในการเยี่ยมชมวัด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.59) และด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการแนะนำวัดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เคเบิลท้องถิ่น โทรทัศน์ และวิทยุ เป็นต้น ($\bar{X} = 1.86$, S.D. = 0.76)

ส่วนความคิดเห็นของภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุต่อสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกาแพงเพชร พบว่า วัดวังพระธาตุ มีสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแต่ละด้านดังนี้ ด้านกายภาพภายในวัดในส่วนด้านโบราณสถานและสถานที่สำคัญ ๆ วัดมีการบริหารจัดการเป็นอย่างดี โดยการจัดการส่วนใหญ่มีเจ้าอาวาสวัด คณะสงฆ์ คณะกรรมการบริหารวัด และประชาชนในพื้นที่ร่วมกันบริหารจัดการ แต่ในส่วนของสภาพการบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัดนั้น พบว่า วัดมีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ มีป้ายอธิบายโบราณสถาน โบราณวัตถุและสถานที่สำคัญๆ เกือบทุกแห่ง ยกเว้นป้ายอธิบายศาลาที่ประดิษฐานท้าวแสนปม และพระอุโบสถ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในสภาพที่เก่าและชำรุด บางส่วนเลยหายไป ส่วนห้องน้ำ ทางวัดได้จัดสร้างห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยวแต่ขาดคนทำความสะอาดประจำวัน ส่งผลให้ห้องน้ำอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อมที่จะให้บริการ และมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทางวัดไม่มีให้บริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ศูนย์บริการข้อมูล ร้านขายสินค้าของที่ระลึกและป้ายบอกทิศทางภายในวัด ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า วัด โดยเจ้าอาวาสและคณะกรรมการบริหารวัดฯ ได้จัดสถานที่และกิจกรรมภายในวัดสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชมเมื่อเดินทางมาเที่ยวชมวัดวังพระธาตุ อาทิเช่น การกราบไหว้และการขอพรหลวงพ่อบุญที่ศักดิ์สิทธิ์ในพระอุโบสถ การกราบไหว้หลวงพ่อดโต การถ่ายภาพเป็นที่ระลึกกับหลวงพ่อดโต และเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ และการกราบสักการะท้าวแสนปม เป็นต้น อนึ่ง กิจกรรมการท่องเที่ยวในครั้งนี้นำรวมถึงการนำเที่ยวภายในวัดวังพระธาตุ แต่ในปัจจุบัน พบว่า ทางวัดไม่ได้มีการจัดบุคลากรเพื่ออธิบายและนำเที่ยว ณ จุดที่สำคัญภายในวัด มีเพียงป้ายอธิบายเพียงเล็กน้อยในแต่ละจุดเท่านั้น ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของวัดวังพระธาตุด้านการจัดการขยะ เป็นบทบาทหน้าที่ของวัดและคณะกรรมการบริหารวัด ซึ่งปัจจุบัน พบว่า วัดมีการบริหารจัดการด้านขยะไม่ดีนัก วัดได้มีการจัดวางถังขยะเพื่อให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปทิ้งขยะเพียงสองแห่งเท่านั้น ด้านการจำกัดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พบว่า เป็นบทบาทหน้าที่ของวัดและคณะกรรมการบริหารวัด ซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยวสามารถเข้าเที่ยวชมวัดวังพระธาตุได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมวัดวังพระธาตุได้ง่ายและสะดวก ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด พบว่า ปัจจุบันสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาแพงเพชร ได้มีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์วัด และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของจังหวัด ส่วนภายในบริเวณวัด ทางวัดได้มีการจัดทำป้ายอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของสถานที่ต่างๆ ภายในวัด

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.65$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการควรมีการเปิดเผยข้อมูลรายงานประจำปีให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.65$) รองลงมา ได้แก่ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยววัด ($\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.67$) และคณะบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยววัดต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อวัดและสังคม ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.65, 0.64$) ตามลำดับดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ

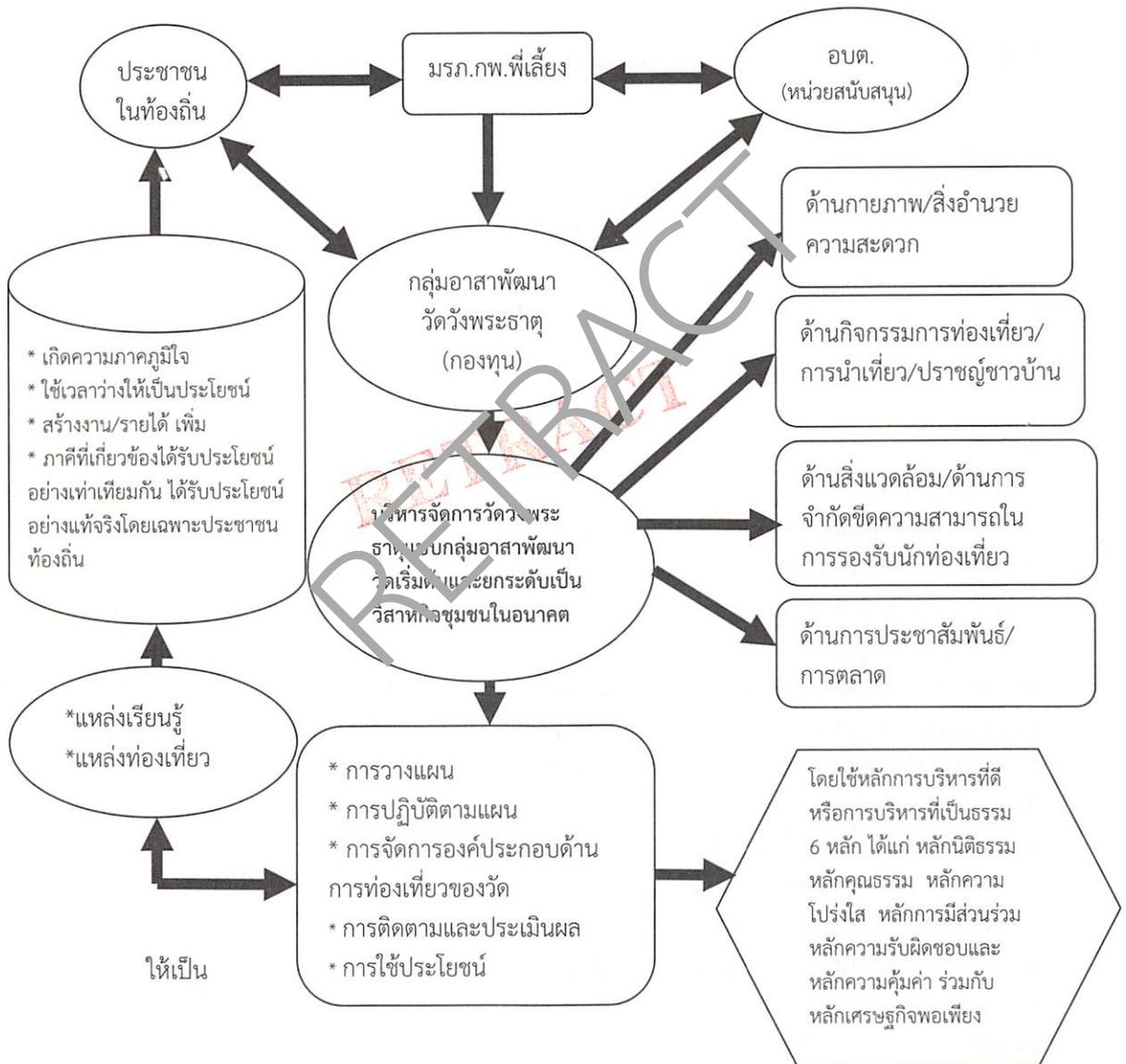
การบริหารจัดการวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ควรมีกฎระเบียบในการเที่ยวชมวัดที่ชัดเจน	4.29	0.66	มาก
2. คณะบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยววัดควรมีหลักการความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่	4.29	0.62	มาก
3. มีการสรุปรายงานประจำปีเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัด	4.28	0.65	มาก
4. มีการเปิดเผยข้อมูลรายงานประจำปีให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	4.35	0.65	มาก
5. เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยววัด	4.34	0.67	มาก
6. คณะบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยววัดต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเอง	4.30	0.65	มาก
7. คณะบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยววัดมีความรับผิดชอบต่อวัดและสังคม	4.30	0.64	มาก
8. มีการใช้ทรัพยากรของวัดอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อวัด	4.26	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.65	มาก

นอกจากนี้ วัดควรมีการจัดตั้งศูนย์กลางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ส่วนผลจากการสนทนากลุ่มภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุได้เสนอความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุว่า หน่วยงานต่างๆ ควรเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการวัดวังพระธาตุ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด สถานศึกษาในพื้นที่ และชุมชนท้องถิ่น โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นหน่วยงานประสานให้ทุกหน่วยงานทำงานร่วมกันและพัฒนาวัดวังพระธาตุให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว อนึ่งการบริหารจัดการวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรมนั้น ควรเป็นการบริหารในรูปแบบที่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลในพื้นที่และวัด โดยบริหารในรูปแบบของ “คณะกรรมการบริหารวัด หรืออาสาสมัครพัฒนาวัดวังพระธาตุ” นอกจากนี้ ภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ของวัดวังพระธาตุได้เสนอหลักในการบริหารจัดการวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรมนั้น ต้องใช้หลักการบริหารที่มีส่วนร่วม หลักความเสมอภาคโปร่งใส ตรวจสอบได้

3. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ พบว่า จากการประชุมเชิงปฏิบัติการภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ภาคีส่วนใหญ่เสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ โดยตั้งชื่อรูปแบบ (Model) ว่า รูปแบบ “นครไตรตรังษ์” แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 “รูปแบบ (Model) นครไตรตรังษ์” การบริหารจัดการวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรม

จากภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการบริหารจัดการวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรม รูปแบบ “นครไตรตรึงษ์” ที่ภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุได้เสนอว่า ควรมีการบริหารจัดการวัดวังพระธาตุในรูปแบบ กลุ่มอาสาพัฒนาวัดวังพระธาตุ โดยกลุ่มอาสาพัฒนาวัดที่เข้ามาบริหารจะมาจากการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่นที่เต็มใจเสียสละเวลาตามดูแลวัดวังพระธาตุให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งประชาชนท้องถิ่นที่เข้ามาเป็นกลุ่มอาสาพัฒนาวัดวังพระธาตุจะประกอบไปด้วยประชาชนหลากหลายอาชีพในบริเวณวัดวังพระธาตุ เช่น ครู/นักวิชาการ ประชาชน ท้องถิ่น และผู้นำชุมชน เป็นต้น ร่วมกันบริหารจัดการและพัฒนาวัดวังพระธาตุ โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ และอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น สถานศึกษาในพื้นที่สนับสนุนยุวมัคคุเทศก์ในการบรรยายให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวและผู้เดินทางมาเที่ยวชมวัดวังพระธาตุ โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงในทุกด้าน โดยใช้หลักการบริหารจัดการที่ดีหรือ การบริหารที่เป็นธรรม 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลัก ความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ร่วมกับหลักแนวคิดของระบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยที่ 3 ห่วงประกอบด้วย พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย ความรู้ และคุณธรรม ซึ่งภาคีที่เกี่ยวข้องร่วมกันตั้งชื่อรูปแบบการบริหารจัดการวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรมนี้ว่า รูปแบบ “นครไตรตรึงษ์” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นรูปแบบที่เกิดจากการร่วมคิดร่วมสร้างโดยประชาชนท้องถิ่นใน ตำบลไตรตรึงษ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า นักท่องเที่ยวและภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ มีความคิดเห็น ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด ดังนี้ มีการแนะนำวัดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เคเบิลท้องถิ่น โทรทัศน์ และวิทยุ เป็นต้น อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประชาสัมพันธ์และการตลาดของวัดเป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัด มีงบประมาณจำกัดในการประชาสัมพันธ์ ส่งผลให้มีการจัดทำประชาสัมพันธ์และการตลาดของวัดวังพระธาตุน้อย สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ ดุงศรีแก้ว (2549) ทำการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณี: บ้านวังน้ำมอก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย พบว่า ชุมชนบ้านวังน้ำมอกมีการจัดการด้านประชาสัมพันธ์ชุมชนน้อยมาก

2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ พบว่า การบริหารจัดการวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรมนั้น ควรเป็นการบริหารในรูปแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่และวัด โดยบริหารในรูปแบบของ “คณะกรรมการบริหารวัด หรืออาสาสมัครพัฒนาวัดวังพระธาตุ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความคิดว่าการบริหารในรูปแบบดังกล่าวจะส่งผลให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชลธร ทิพย์สุวรรณ (2548) ทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดสร้างรูปแบบ การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาหมู่บ้านวังม่านกกก ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวของหมู่บ้านม้งผานกกก ควรจัดทำให้เป็นระบบและมีความเป็นมาตรฐาน โดยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสามารถจัดทำเป็นรายการนำเที่ยวโดยชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุดชีวัน นันทวัน ณ อุทยาน (2551) ทำการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง พบว่า การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐจำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

3. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุที่เหมาะสม คือ Model “นครไตรตรึงษ์” โดยใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ร่วมกับหลักแนวคิดของระบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยที่ 3 ห่วงประกอบด้วย พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย ความรู้ และคุณธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารในรูปแบบดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์และความเสมอภาคกันในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และส่งผลให้การท่องเที่ยวเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับประชาชนท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์ (2553) กล่าวว่า การบริหารจัดการที่ดีต้องมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีหลักสำคัญ 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นหลักการทำให้การบริหารงานต่างๆ เกิดความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เจ้าอาวาสวัดและคณะกรรมการบริหารวัดวังพระธาตุ ควรมีการจัดประชุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัด ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ นักวิชาการในพื้นที่ ผู้นำชุมชนและประชาชนท้องถิ่น เพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมที่ได้จากการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ และร่วมกันในการพัฒนาวัดวังพระธาตุให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุและศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปที่เดินทางไปท่องเที่ยวและศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรมีการพัฒนาด้านที่นักท่องเที่ยวให้คำแนะนำเฉลี่ยน้อย ได้แก่ ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านประชาสัมพันธ์และการตลาด ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านสิ่งแวดล้อม

2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร องค์กรบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร และองค์กรบริหารส่วนตำบลไตรตรึงษ์ เป็นต้น ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุอย่างมีทิศทาง และมีการจัดการที่เป็นธรรม ซึ่งจะส่งผลให้การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรมและแท้จริง

3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ด้านการตลาดท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนา ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและประชาชน

ทั่วไป เนื่องจาก จากผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวัดวังพระธาตุจากญาติ/เพื่อน แสดงให้เห็นว่ามีการประชาสัมพันธ์วัดวังพระธาตุน้อย ไม่หลากหลาย และเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ควรมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

4. ประชาชนท้องถิ่นในบริเวณวัดวังพระธาตุ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัดวังพระธาตุให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การใช้ประโยชน์ การติดตามและประเมินผล และร่วมบำรุงรักษา ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนท้องถิ่นเกิดความรัก ความหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นตน เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมของวัดวังพระธาตุ หลังจากที่มีการนำรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ

2. ควรทำการศึกษาวิจัยรูปแบบสินค้าของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของวัดวังพระธาตุ เนื่องจาก จากผลการวิจัย พบว่า วัดวังพระธาตุไม่มีสินค้าของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของวัดอย่างแท้จริง ซึ่งสินค้าของที่ระลึกเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการมาเยือนวัดวังพระธาตุของนักท่องเที่ยว ดังนั้น หากนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนหรือท่องเที่ยว ณ วัดวังพระธาตุ ย่อมมีความต้องการที่จะซื้อสินค้าของที่ระลึกไปเป็นของที่ระลึกและของฝากถึงการมาเยือนหรือท่องเที่ยววัดวังพระธาตุ

3. ควรทำการศึกษาศักยภาพของประชาชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัดวังพระธาตุ เนื่องจาก จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการวัดวังพระธาตุอย่างเป็นธรรมนั้น ควรจะมีรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นทุกภาคส่วน ทกอาชีพ ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวของวัด ดังนั้น การศึกษาศักยภาพของประชาชนท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจะทำให้ทราบว่าประชาชนท้องถิ่นมีศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับใด และควรมีการพัฒนาศักยภาพของประชาชนท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้านใด

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ดุงศรีแก้ว. (2549). การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณี: บ้านวังน้ำออก อำเภอสรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธร ทิพย์สุวรรณ. (2548). การศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาหมู่บ้านมิ่งผานกกก ตำบลโป่งแยง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์. (2553). การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : [Online]. Available : [http:// www.hasbulah.wordpress.com/category](http://www.hasbulah.wordpress.com/category). [2553, ตุลาคม 16].

- ประเวศ วะสี. (2553). ความเป็นธรรม เรื่องใหญ่ที่สุดของประเทศไทย: [Online]. Available : [http:// www.thaipost.net/news/180309/1893](http://www.thaipost.net/news/180309/1893). [2553, ตุลาคม 16].
- ราณี อีสัยกุล. (2544). การจัดการและการส่งเสริมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สุขุทัยธรรมมาธิราช.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : เพ็ญฟ้า พรินต์ติ้ง.
- สุดชีวัน นันทวัน ณ อยุธยา. (2551). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Goeldner, C.R., J.R. Ritchie, B. (2006). *Tourism, Practice, Philosophies*. (10 th ed.) New York : John Wiley & Sons.

RETRACT